

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο Θεόδωρος Π. Λιανός είναι ομότιμος καθηγητής του οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, συγγραφέας βιβλίων με αντικείμενο τις οικονομικές σπουδές και αρθρογράφος. Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από άρθρο – παρέμβαση του με αφορμή την κατάθεση στο εθνικό μας Κοινοβούλιο πρότασης εξήντα ενός βουλευτών για επαναφορά της θανατικής ποινής (1997).

Περί της θανατικής ποινής

Εξήντα ένα μέλη του εθνικού μας Κοινοβουλίου κατέθεσαν πρόταση επαναφοράς της θανατικής ποινής. [...] Τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της επαναφοράς της θανατικής ποινής είναι τα εξής:

Πρώτον, η επιβολή και εκτέλεση της θανατικής ποινής θα έχει αποτρεπτικές συνέπειες. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα σταματήσουν οι δολοφονίες, αλλά είναι αναμενόμενο ότι θα μειωθούν. Στη Γαλλία, στο διάστημα 1970-1980, προ της κατάργησης της θανατικής ποινής έγιναν πέντε δολοφονίες ανηλίκων, ενώ μετά την κατάργηση, στο διάστημα 1984-1993, οι δολοφονίες ανηλίκων αυξήθηκαν σε 84, δηλ. αυξήθηκαν κατά δεκαεφτά φορές!

Δεύτερον, είναι γνωστή περίπτωση του Τζακ Αμποτ, συγγραφέα του έργου *In the Belly of the Beast* και δολοφόνου δύο ανθρώπων, του δεύτερου δύο εβδομάδες μετά την έξοδό του από τη φυλακή όπου είχε εγκλεισθεί για τον πρώτο φόνο. Αποδεικνύεται, επομένως, ότι οι δολοφόνοι που δεν εκτελέστηκαν μετά την καταδίκη τους, επανέλαβαν το έγκλημα μέσα στη φυλακή ή έξω.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν δύο σοβαρά επιχειρήματα για την κατάργηση της θανατικής ποινής[...]

Ένα επιχείρημα υπέρ της μη επαναφοράς της θανατικής ποινής είναι ότι η θεσμοθέτηση του θανάτου αποτελεί αδιανόητη, για την εποχή μας, προσβολή του πολιτισμού. [...] Μια απάντηση στο επιχείρημα αυτό είναι ότι η κοινωνία οφείλει να προστατεύει τα μέλη της ακόμη και όταν αυτό απαιτεί τον θάνατο ορισμένων και κυρίως όταν οι εγκληματίες, ηθικοί και φυσικοί αυτουργοί, είναι σε πλήρη γνώση του τι κάνουν, σχεδιάζουν και εκτελούν εν ψυχρώ τις εγκληματικές πράξεις τους σε βάρος ανύποπτων, αδύναμων, ανήλικων και απροστάτευτων ατόμων.

[...] Θα ήθελα κάποιος από εκείνους που υποστηρίζουν τη μη επαναφορά να εξηγήσει με λεπτομέρεια γιατί η κοινωνία μας πρέπει να σέβεται τη ζωή συγγενών φονιάδων όταν οι ίδιοι δολοφονούν εν ψυχρώ αθώα, αδύναμα και ανυποψίαστα μέλη της.

Θ. Π. Λιανός, ΤΟ ΒΗΜΑ 30/11/1997, διασκευή

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ

Ο Κωστής Παπαϊωάννου διετέλεσε πρόεδρος του Ελληνικού τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας. Το παρακάτω άρθρο δημοσιεύτηκε στον Τύπο ως απάντηση στο προηγούμενο άρθρο (Κείμενο Ι) του Θ.Π Λιανού, στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης που προκάλεσε η κατάθεση στο εθνικό μας Κοινοβούλιο πρότασης εξήντα ενός βουλευτών για την επαναφορά της θανατικής ποινής (1997)

Ας τελειώνουμε με την θανατική ποινή

Ο διάλογος για την επαναφορά της θανατικής ποινής ενδεχομένως παρουσιάζει ενδιαφέρον, αν κρίνει κανείς και από το άρθρο του κ. Θ. Π. Λιανού στο «Βήμα» της 4οης Νοεμβρίου. Το άρθρο αυτό τελειώνει με τη φράση «θα ήθελα κάποιος που υποστηρίζει τη μη επαναφορά να εξηγήσει γιατί η κοινωνία μας πρέπει να σέβεται τη ζωή στυγερών φονιάδων».

Το ερώτημα αυτό βρίσκεται στην καρδιά του προβληματισμού για τη θανατική ποινή. Υπάρχουν κοινωνίες που σέβονται την ανθρώπινη ζωή και άλλες που την περιφρονούν. Κατά πάσα πιθανότητα όλοι μας επιλέγουμε τις πρώτες. Η θεώρηση όμως της ανθρώπινης ζωής ως υπέρτατης αξίας δεν μπορεί παρά να αφορά εξίσου τον άγιο και τον δολοφόνο, ειδάλλως ήδη παζαρεύουμε την αξία της ζωής. Αν δεχόμαστε πως το δικαίωμα στη ζωή είναι το ύψιστο δικαίωμα, τότε πώς θα επιτρέψουμε σε οποιαδήποτε κοινωνία να εξαιρέσει από αυτό τους δολοφόνους;

Ο αντίλογος που ακούγεται συχνά είναι πως δεν έχουμε καμία υποχρέωση να σεβαστούμε τη ζωή κάποιου που δεν σέβεται άλλες ζωές. Συνειδητοποιούν άραγε όσοι το λένε ότι ουσιαστικά προτρέπουν μια ολόκληρη κοινωνία να εξισωθεί με τον χειρότερο εγκληματία, να δράσει με τα δικά του κριτήρια περί σημαντικού και ασήμαντου; Συνειδητοποιούν ότι περιγράφουν μορφές κοινωνικής οργάνωσης από τις οποίες η ανθρωπότητα προσπαθεί να ξεφύγει;

Τελικά ας δούμε και το ισχυρότερο επιχείρημα υπέρ της θανατικής ποινής, όπως τουλάχιστον διατυπώνεται από τους υποστηρικτές της: η θανατική ποινή καταπολεμά την εγκληματικότητα. Ξεχνούν βέβαια πως αυτό δεν έχει αποδειχτεί σε καμία απολύτως αξιόπιστη μελέτη. Αντίθετα, οι κυβερνήσεις που κατ' εξοχήν χάνουν τη μάχη με την εγκληματικότητα καταφεύγουν στην εύκολη λύση της θανατικής ποινής (π.χ. Κίνα, ΗΠΑ, Ρωσία). Ο ΟΗΕ διαπίστωσε επισήμως το 1988 την αποτυχία όσων μελετών προσπάθησαν να αποδείξουν πως οι εκτελέσεις είναι πιο αποτρεπτικές από τα ισόβια δεσμά. Σε καμία χώρα δεν πιστοποιήθηκε σχέση ανάμεσα στη θανατική ποινή και στη μείωση της εγκληματικότητας.

[...] Απαντώντας και πάλι στο ερώτημα με το οποίο ξεκίνησε αυτό το κείμενο: δεν μπορεί μια κοινωνία να σκοτώνει ανθρώπους για να τους δείξει ότι είναι κακό να σκοτώνουν.

Κωστής Παπαϊωάννου, εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 07/12/1997, διασκευή

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ

Ο Χρόνης Μίσσιος υπήρξε γνωστός για την αντιστασιακή και συγγραφική του δράση. Το κείμενο προέρχεται από το αυτοβιογραφικό πεζογράφημα... Καλά, εσύ σκοτώθηκες νωρίς (1985)

...Καλά, εσύ σκοτώθηκες νωρίς

Κάνα δυο μήνες μετά την εκτέλεση του Μιχάλη, ακούμε απ' το μεγάφωνο τα ονόματά μας – είμαστε εκεί πέντε από την υπόθεσή μας. Εγώ έχω κλείσει τα δεκαεφτά και οι άλλοι είναι μέχρι τα είκοσι πέντε. Η φυλακή τα 'χασε, όλοι νομίσαμε πως μας παίρνουν για εκτέλεση, αλλά από το μεγάφωνο και όλους μαζί...ήταν περίεργο. Εκτός κι αν άλλαξαν τακτική. Γιατί μέχρι τότε οι κλώσσες ξέρεις τι μας κάνανε; Μας σκοτώσανε κάθε μέρα. Μόλις έκλεινε η φυλακή και ετοιμαζόμασταν να φάμε, γκράγκα γκρούγκα οι σιδεριές, πλακώνανε τα καρακόλια. Ξέραμε ότι έρχονται να πάρουν για εκτέλεση.

Άνοιγαν, που λες, το κελί απ' το οποία ήθελαν να πάρουν κάποιον, μας είχαν παστωμένους πέντ' έξι σε κάθε κελί, που ήταν φτιαγμένο για έναν άνθρωπο, ασ'τα άνοιγαν, που λες, το κελί, στέκονταν στην πόρτα, και μας κοιτάζανε. Όλοι τώρα είμαστε μελλοθάνατοι, ε; Και ξέραμε ότι κάποιον από μας θα πάρουν. Κοιτάζανε που λες μια το χαρτί και μια εμάς... Αυτή η ιστορία μπορεί να κράταγε από πέντε λεπτά ως κι ένα τέταρτο. Ύστερα, αφού έκριναν πως σιτέψαμε, λέγανε ας πούμε «Γιώργο, έλα» - μας ήξεραν, βλέπεις, και με τα μικρά μας ονόματα, οι χαμούρες. Τέλος, σηκωνόταν να πούμε ο Γιώργος άφηνε το γράμμα του – όλοι μας είχαμε ένα γράμμα έτοιμο για τους δικούς μας – αγκαλιαζόμασταν, φιλιόμασταν, και την ώρα που έβγαινε από την πόρτα λέγανε «για στάσου μια στιγμή, α, λάθος δεν είναι συ, είναι ο Παύλος...». Χαμούρες σου λέω, εντελώς άναδροι. Άλλες φορές πάλι, γράφανε σ' ένα χαρτάκι τα ονόματα αυτών που θα 'παιρναν το βράδυ για εκτέλεση, το έδεναν σ' ένα σπαγγάκι και το 'σερναν μέσα στο προαύλιο. Όλοι ήμασταν θανατηφόροι. Ε, άντε να μη συρθείς από πίσω να δεις αν είναι τ' όνομά σου γραμμένο στο χαρτάκι... Εμείς φεύγαμε από το προαύλιο και κλεινόμασταν στα κελιά μας. Κι όμως, αυτοί οι άνθρωποι είχαν παιδιά, φίλους, αγαπούσαν ίσως κάποιους ανθρώπους... Τι να πεις ...

Τέλος, που λες, μας φωνάζουν από το μεγάφωνο. Δεν είμαστε όλοι μαζί, είμαστε σκορπισμένοι σε διάφορες αχτίνες – θα σου πω καμιάν άλλη φορά γι' αυτές τις κλωφυλακές της Κέρκυρας, κάτεργο σκέτο – τέλος, αφήνω το γράμμα μου, πέντε αράδες όλο κι όλο, και βγαίνω στο διάδρομο για το αρχιφυλακείο. Εκεί βρίσκω και τους άλλους. «Τι γίνεται, ρε παιδιά;» Κι αυτοί δεν ξέρουν τίποτε. Τέλος, πάμε στο αρχιφυλακείο, όπου με παράτες και τα Τέτοια – να γυρίσουμε στους κόλπους της πατρίδας κ.λπ – ναι, όλες οι κλώσσες, οι ταγματασφαλίτες, μας πουλάγανε αβέρτα πατριωτισμό και εθνικοφροσύνη...

[...] Τέλος αφού είπανε είπανε, εμείς τσιμουδιά μας λένε ότι μας δώκανε χάρη και ότι από θάνατο κατεβήκαμε στα ισόβια. Δηλαδή από δω και πέρα δε θα περιμένουμε κάθε πρωί να μας ρίξουνε, κατάλαβες; Δεν ξέρεις, ρε – εσύ βλέπεις σκοτώθηκες ελεύθερος – δεν ξέρεις, λέω, τι είναι να 'σαι στο κοτέτσι και να κοιμάσαι αβέρτα με το θάνατο στη τσέπη, τι στην τσέπη δηλαδή, να 'σαι γεμάτος θάνατος κάθε μέρα, κάθε λεπτό, στον ξύπνιο, στον ύπνο, στ' όνειρο, το μυαλό σου, το αύριο, μελλοθάνατα όλα... Τέλος, πάει που λες και αυτό, μεγάλο ξαλάφρωμα. Γυρίσαμε στις αχτίνες μας, χαρές όλοι και τα ρέστα [...]

Χρόνης Μίσσιος, ... Καλά, εσύ σκοτώθηκες νωρίς, εκδόσεις Γράμματα, 2015, σελ 28-30

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε περιληπτικά τις απόψεις του Θ.Π Λιανού (**κείμενο Ι**) σχετικά με την αποτελεσματικότητα της θανατικής ποινής και τον σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή (60-70 λέξεις)

Μονάδες

15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

Ο Κ Παπαϊωάννου υποστηρίζει:

- α) Την προτεραιότητα της αξίας της ανθρώπινης ζωής έναντι των κοινωνικών σκοπιμοτήτων
- β) Την προτεραιότητα της κοινωνικής προστασίας έναντι της ανθρώπινης ζωής
- γ) Την προτεραιότητα της κοινωνικής προστασίας έναντι μόνο της ζωής των δολοφόνων

Μονάδες 10

Ερώτημα 2^ο

α) Τα **κείμενο Ι** και **II** είναι άρθρα που «διαλέγονται» μεταξύ τους. Να αιτιολογήσετε την παραπάνω διαπίστωση με βάση τα χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο των κειμένων (Μονάδες 10)

β) να σχολιάσετε την πειστικότητα/αποδεικτική αξία του συλλογισμού που διατυπώνει ο Θ.Π Λιανός στην Τρίτη παράγραφο του **κειμένου Ι**. (Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Ερώτημα 3^ο

Να αιτιολογήσετε τις παρακάτω εκφραστικές επιλογές των δύο αρθρογράφων (**κείμενο Ι** και **II**) σε σχέση με τον στόχο τους και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα σε κάθε περίπτωση:

α) Θ. Λιανός: Λέξεις και φράσεις με συγκινησιακές υποδηλώσεις αρνητικές για τον θύτη και θετικές για το θύμα («...σε πλήρη γνώση του τι κάνουν, σχεδιάζουν και εκτελούν εν ψυχρώ τις εγκληματικές πράξεις τους σε βάρος ανύποπτων, αδύναμων, ανήλικων και απροστάτευτων ατόμων... συγγερών φονιάδων. Δολοφονούν εν ψυχρώ αθώα, αδύναμα και ανυποψίαστα μέλη της»).

β) Κ. Παπαϊωάννου: Ερωτήματα («Συνειδητοποιούν άραγε συνειδητοποιούν ότι περιγράφουν... προσπαθεί να ξεφύγει;»)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Να σχολιάσετε σε ένα κείμενο 100-200 λέξεων τη στάση των δεσμοφυλάκων (κείμενο ΙΙΙ) απέναντι στους πολιτικούς κρατούμενους – μελλοθάνατους και να προσπαθήσετε να την ερμηνεύσετε λαμβάνοντας υπόψη ότι, όπως αναφέρει ο αφηγητής, «αυτοί οι άνθρωποι είχαν παιδιά, φίλους, αγαπούσαν ίσως κάποιους ανθρώπους...»

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Ο Θ. Π. Λιανός αναφέρει «Θα ήθελα κάποιος από εκείνους που υποστηρίζουν τη μη επαναφορά να εξηγήσει με λεπτομέρεια γιατί η κοινωνία μας πρέπει να σέβεται τη ζωή στυγερών φονιάδων όταν οι ίδιοι δολοφονούν εν ψυχρώ αθώα, αδύναμα και ανυποψίαστα μέλη της». Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 350 λέξεων το οποίο θα έχει τη μορφή διαδικτυακής επιστολής προς αυτόν.

Μονάδες 30